

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE asupra nivelului coruptibilității proiectului

de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative
(Codul de procedură civilă, Codul de executare, Legea
nr.87/2001)

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11, 35 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Proiectul de lege este elaborat în vederea executării măsurilor de ordin legislativ prevăzute în Pilonul III „Accesul la justiție și executarea hotărârilor judecătorești” din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.6 din 16 februarie 2012. Scopul proiectului constă în înlăturarea unor deficiențe a actelor legislative care sunt nemijlocit legate de procesul de executare a hotărârilor judecătorești. Potrivit autorului, implementarea proiectului va contribui la realizarea accesului la justiție și la asigurarea executării efective a hotărârilor judecătorești.

d. Suficiența argumentării. Deși argumentele autorului justifică necesitatea promovării proiectului, totuși, atenționăm că în proiect au fost identificate careva deficiențe și riscuri de procedură, însă referitor la aceste aspecte ne vom expune în compartimentul „Evaluarea în fond a proiectului”.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare suplimentare.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Prevederile proiectului promovează, pe de o parte, interesele justițiabililor, iar pe de altă parte, interesele executorilor judecătorești. Reieșind din faptul că în proiect au fost depistate riscuri la procedura de urmărire a bunurilor care nu pot fi urmărite și la procedura de vânzare a bunurilor sechestrate, acesta ar putea prejudicia interesele subiecților implicați în procesul de executare a documentelor executorii.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. La momentul efectuării expertizei anticorupție, proiectul a fost regăsit pe pagina web a autorului conform prevederilor Legii privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13.11.2008.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigui

La pct.16 din proiect, art.236 alin.(1) Codul de procedură civilă „În cazuri complicate instanța prin încheiere protocolară dispune amînarea deliberării pentru maximum 15 zile...”.

Utilizarea în contextul normei a sintagmei „maximum” nu corespunde limbajului juridic utilizat pentru procedura de determinare a termenului. Reieșind din faptul că se amendează norme procesual civile ce se aplică la înlăptuirea justiției de către instanțele judecătorești de drept comun și de cele specializate în cadrul judecării pricinilor în acțiuni civile este necesar de utilizat termenii consacrați de legislația în vigoare.

Recomandarea: În contextul analizei expuse mai sus, propunem de substituit sintagma „maximum” cu sintagma „pînă la”.

2. Conflicte ale normelor de drept

La pct.40 din proiect, art.452 alin.(1/1) Codul de procedură civilă „Dacă instanța care examinează cererea de revizuire consideră necesară prezența participanților la proces, va dispune înștiințarea acestora”.

Norma în cauză este în contradicție cu prevederile alin.(3) art.452 CPC care stipulează că participanților la proces li se comunică locul, data și ora ședinței, iar neprezentarea lor însă nu împiedică examinarea cererii de revizuire. Mai mult decît atît, prevederea dată lasă la

discreția judecătorului de a decide cazurile de prezentare sau neprezentare a părților în proces, fără careva reglementări în acest sens.

Recomandarea: Pentru a nu prejudicia interesele participanților la proces, propunem de exclus norma din proiect.

La pct.27 din proiect, art.89 pct.4 din Codul de executare se abrogă sintagma „produsele agricole perisabile, conform unei liste aprobate de Guvern”.

Propunerea autorului de a exclude din lista bunurilor care nu pot fi urmărite/sechestrare produsele agricole perisabile, în primul rând, nu este justificată suficient de către autor în nota informativă, iar în al doilea rând, este în contradicție cu prevederile Hotărârii de Guvern nr.1538/2002 cu privire la aprobarea componenței nominale a Comisiei republicane permanente pentru organizarea expertizei, evaluării și comercializării bunurilor sechestrate și a Listei produselor agricole perisabile care nu sînt sechestrabile.

Recomandarea: În contextul analizei expuse mai, propunem de a exclude amendamentul dat din proiect.

La pct.45 din proiect, art.151/1 din Codul de executare „Executorul judecătoresc și persoanele care participă la executarea unui document executoriu...au dreptul să pătrundă în domiciliul debitorului...”.

Norma este în contradicție cu prevederile art.147 din Codul de executare care reglementează procedura de executare a documentelor executorii privind litigiile locative. Potrivit normei date persoana care urmează să fie evacuată se ascunde sau nu-i permite executorului judecătoresc să intre în încăperea pe care o ocupă, sau comite alte acte ce împiedică executarea documentului executoriu, evacuarea se face prin pătrundere forțată în încăpere în prezența a 2 martori asistenți, iar la necesitate, și cu participarea colaboratorilor organului afacerilor interne sau a reprezentanților autorității administrației publice locale, acțiunile date se consemnează într-un proces-verbal care se semnează de către executorul judecătoresc și de persoanele care participă la evacuare.

Recomandarea: În contextul analizei expuse mai sus, propunem de exclus amendamentul dat din proiect.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

La pct.16 din proiect, art.236 alin.(1) Codul de procedură civilă „În cazuri complicate instanța prin încheiere protocolară dispune amînarea deliberării pentru maximum 15 zile...”.

Sintagma „în cazuri complicate” este discreționară, deoarece lasă la latitudinea judecătorului de a decide gradul de complexitate a cazului, fără a avea la bază careva criterii/cerințe în acest sens. Pericolul aplicării normei date constă în faptul că va oferi magistraților dreptul de a decide la propria discreție, în dependență de interes sau scop, referitor la amînarea deliberării hotărârii. Mai mult decît atît, legislația procesual civilă nu prevede noțiunea de

„cazuri complicate”.

Recomandarea: În vederea excluderii unor discreții din partea magistraților în procesul pronunțării dispozitivului hotărârii, propunem de prevăzut expres cazurile și criteriile în care se va aplica excepția dată. În caz contrar, norma nu se susține. Această obiecție este valabilă și pentru pct.33, art.389 Codul de procedură civilă.

La pct.34 din proiect, art.423 alin.(1) Codul de procedură civilă „Instanța de judecată care a emis încheierea susceptibilă de recurs, după depunerea recursului...cu excepțiile stabilite de lege”.

Norma este generală și discreționară, deoarece nu prevede expres excepțiile de nesuspendare a executării hotărârii instanței de judecată. În cazul dat există riscul ca judecătorul, la propria discreție, să decidă cazurile de nesuspendare a executării hotărârii, ceea ce ar duce la prejudicierea intereselor părților în proces.

Recomandarea: Recomandăm autorului să excludă din proiect sintagma „cu excepțiile stabilite de lege” sau să prevadă expres norma care reglementează aceste excepții.

La pct.8 din proiect, art.25 alin.(5) din Codul de executare „La constatarea faptelor și a stărilor de fapt, executorul judecătoresc nu poate aplica măsurile de executare silită”.

Sintagma „poate” în contextul dat este discreționară, deoarece lasă loc de interpretări preferențiale în ceea ce privește aplicarea sau neaplicarea măsurilor de executare silită din partea executorului judecătoresc.

Recomandarea: Propunem autorului de a substitui sintagma „nu poate aplica” cu sintagma „nu aplică”.

La pct.11 din proiect, art.31 alin.(1) din Codul de executare „În cazul în care referitor la aceleași bunuri se efectuează mai multe executări silite de către executori judecătorești diferiți, aceștia pot conveni de sine stătător asupra efectuării unei singure executări...”.

Considerăm nejustificat și discreționar din punct de vedere procedural de a acorda dreptul executorilor judecătorești de a dispune conexarea procedurilor de executare de sine stătător, întrucât procedura dată este una complexă și necesită a fi efectuată prin respectarea unor condiții care să legalizeze/autorizeze aceste acțiuni (conexarea procedurilor de executare). În caz contrar, există riscul ca executorii judecătorești să dispună, la propria discreție, fără respectarea unor condiții legale în acest sens, conexarea procedurilor de executare.

Recomandarea: Recomandăm autorului de a completa norma cu prevederi care ar asigura legalitatea procedurii de conexare a acțiunilor de executare silită, și anume: „camera teritorială în a cărei circumscripție a început prima executare va dispune, la cererea persoanei interesate sau a unuia dintre executorii judecătorești, efectuarea unei singure executări de către executorul judecătoresc a cărui procedură de executare se află la o etapă mai avansată, iar dacă executările sînt la aceeași etapă, de către executorul judecătoresc care a început primul executarea, apoi de cel la care se află documentul executoriu prin care se dispune spre încasare cea mai mare sumă”. Iar sintagma „aceștia pot conveni de sine stătător asupra efectuării unei singure executări” de exclus.

La pct.16 din proiect, art.54 alin.(1) din Codul de executare „La pătrunderea în încăpere, în depozit, în alt loc, la cercetarea lor, la sechestrarea și la ridicarea...pot fi

atrași martori asistenți sau utilizate mijloace tehnice (foto/video)”.

Considerăm nejustificată propunerea autorului privind excluderea obligativității participării martorilor asistenți la pătrunderea în încăpere, în depozit, în alt loc, la cercetarea lor, la sechestrarea și la ridicarea bunurilor debitorului, deoarece acestea sunt bunuri proprietate privată ale debitorului care sunt ocrotite prin lege. Forța probatorie a martorilor este de o valoare mai mare, decât probele în format foto/video, deoarece martorul asistent se obligă, în condițiile art.54 din Codul de executare la anumite obligații și responsabilități consemnate printr-un proces-verbal. Pericolul aplicării normei date constă în faptul că executorul judecătoresc, la propria discreție, în dependență de interes sau scop, să aplice de fiecare dată mijloacele foto/video, ca fiind o modalitate mai simplă și neprotocolară.

Recomandarea: Pentru a nu admite discreții din partea executorilor judecătorești, propunem de a menține norma în varianta în vigoare.

La pct.27 din proiect, art.89 pct.2 din Codul de executare „în limitele necesare uzului personal al debitorului și familiei sale”.

Norma este discreționară, deoarece nu stabilește expres limita/cantitatea necesară uzului personal al debitorului și familiei sale de semințe de culturi agricole pentru însămânțare și sădire care nu sunt urmărite. Există riscul ca executorul judecătoresc la propria discreție, de la caz la caz, în dependență de interes sau scop, să stabilească această limită, iar surplusul de produse agricole să fie sechestrate, ceea ce ar duce la prejudicierea nejustificată a interesului public.

Recomandarea: Se recomandă autorului de a exclude amendamentul dat din proiect.

La pct.33 din proiect, art.125 alin.(5) din Codul de executare „În cazul în care suma urmărită este mai mare decât prețul de vânzare...executorul judecătoresc poate refuza debitorului vânzarea de sine stătătoare a bunului”.

Acordarea dreptului executorului judecătoresc de a refuza debitorului în vânzarea bunului sechestrat, fără careva condiții/criterii în acest sens, este discreționară. Riscul aplicării normei date constă în faptul că executorul judecătoresc, la propria latitudine, va decide cazurile când debitorul va fi în drept să-și vîndă bunurile sechestrate.

Recomandarea: Se recomandă autorului de a reglementa cazurile când executorul judecătoresc va fi în drept să refuze debitorului vânzarea bunului sechestrat.

La pct.47 din proiect, art.163 alin.(1) din Codul de executare „în cel mult trei zile”.

Reieșind din faptul că autorul nu a adus careva argumente pertinente și justificative privind extinderea termenului de examinare de către instanța de judecată, de la 30 de zile la 3 luni, a cererii de contestare a actelor de executare întocmite de executorul judecătoresc este dificil de a da o apreciere obiectivă referitor la oportunitatea și necesitatea extinderii date. Considerăm că termenul pentru examinarea unei contestații este destul de mare, deși contestația ar trebui să fie examinată în termeni proximi, pentru a nu tergiversa procedura de executare a documentelor executorii.

Recomandarea: Prin prisma analizei expuse mai sus norma nu se susține.

La pct.36 din proiect, art.132 alin.(1) din Codul de executare „La cererea creditorului, executorul judecătoresc poate accepta ca prețul inițial să fie stabilit fără aplicarea

reducerii indicate la acest alineat”.

Referitor la necesitatea amendamentului dat autorul nu a adus careva argumente justificative, prin urmare, este dificil de a da o apreciere obiectivă a acestuia. În opinia noastră, normă în cauză pe de o parte, este discreționară, deoarece lasă la latitudinea executorului judecătoresc să decidă, de la caz la caz (utilizarea sintagmei „poate”) excluderea reducerii de 20% la bunurile scoase la licitație, iar pe de altă parte, norma se prezintă ca o excepție de la regula generală. Pericolul aplicării normei date constă în faptul că creditorul de fiecare dată va solicita executorului judecătoresc neaplicarea reducerii la bunurile scoase la licitație, ceea ce va duce la prejudicierea intereselor altor participanți care se află în condiții similare.

Recomandarea: În contextul analizei expuse mai sus norma nu se susține.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

La pct.31 din proiect, art.368 alin.(1) Codul de procedură civilă „fără înștiințarea participanților la proces”.

Norma privind neînștiințarea participanților la proces despre refuzul instanței de apel de a da curs cererii este contrar procedurii stabilite în același articol (art.368 alin.(1) din Codul de executare) care prevede că apelantul este în drept să înlăture neajunsurile (nu este achitată taxa de stat, motivele de fapt, domiciliul etc.) identificate de judecător în procesul de examinare a cererii. Prin urmare, constatăm că normele sunt contradictorii. Pericolul aplicării normei date constă în accesul limitat al părților în proces la informația necesară pentru a-și exercita drepturile și obligațiile ce le revin.

Recomandarea: Pentru a nu leza nejustificat interesele părților participante în proces prin accesul limitat la informație, propunem de exclus amendamentul dat din proiect.

La pct.40 din proiect, art.452 alin.(1/1) Codul de procedură civilă „Dacă examinarea cererii de revizuire este de competența Curții Supreme de Justiție sau instanței de apel, ședințele se desfășoară fără înștiințarea acestora”.

Prin norma dată se lezează interesele părților la proces de a fi informați cu privire la locul, data și ora ședinței de judecată.

De asemenea, restricția dată este în contradicție cu principiile generale ale dreptului procedural civil – caracterul public al dezbaterilor judiciare, disponibilitatea în drepturi a participanților la proces. În cazul dat există riscul ca părților în proces să le fie limitat nejustificat accesul la informația necesară pentru a-și exercita drepturile și obligațiile ce le revin.

Recomandarea: Pentru a nu prejudicia interesele participanților la proces, propunem de exclus norma din proiect.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva responsabilități și nu necesită referințe exprese la responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

9. Alte obiecții

La pct.6 din proiect, art.24 alin.(2) din Codul de executare „Competent pentru executarea acestei hotărâri este executorul judecătoresc care execută documentul executoriu ce stabilește obligația principală”.

Considerăm că norma este inoportună, deoarece dublează prevederile art.11 din Codul de executare care stipulează că încheierile executorului judecătoresc sunt documente executorii, iar acestea sunt executate de executorul judecătoresc. Prin urmare, este necesar de evitat dublări de norme, pentru nu a îngreuna conținutul codului.

Recomandarea: Se recomandă autorului de exclus norma dată din proiect.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

Natalia Cheptea
inspector principal al Direcției legislație și expertiză anticorupție
11 Februarie 2016

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*

